STIMULAREA AUTONOMIEI STUDENTULUI, VERIGĂ DE BAZĂ ÎN FORMAREA PROFESIONALĂ

Nița Mariana, doctorandă, Departamentul Limba Engleză și Limba Franceză Specializate

The acquisition of knowledge depends on our targets, the environment and the culture we are brought up. That is why how or what is the best way to teach English still remains to be unquestionable. Due to the publication of the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment, nowadays each teacher, each institution and even each student knows what their needs are, their objectives, what and how they have to learn, and what steps they have to take in order to achieve their targets and a resounding success. Yet, there is a lot to be discussed about all these issues. Everyone is taking a deep interest in findind the best answer to what and how we have to teach for a successful outcome and integration into modern society.

Keywords:learning objectives,learning styles, cognitive needs, linguistic knowledge, self-assessment, team work, virtual learning environments

Un promotor al învățării este stimularea și motivația de a reuși și a îmbunătăți treptat performanțele noastre academice și profesionale. Evaluarea autonomă sistematizată reprezintă un motor care ne ajută să identificăm propriile neajunsuri, dezvoltarea abilităților și nevoile fiecăruia dintre noi pentru a putea realiza scopurile propuse. Unul dintre cele mai importante obiective ale multor cadre didactice rămâne a fi dezvoltarea autonomiei studentului. Aceasta ar însemna că educatul ar trebui să-și asume dacă nu toate responsabilitățile atunci măcar o parte din ele pentru ceea ce face și pentru ceea ce dorește să dezvolte în continuare. Trăind într-un secol în care dezvoltarea educațională tinde să devină independentă din cauza tehnologiilor informaționale, cel din urmă scop în materie de predare-învățare devine dezvoltarea competențelor-cheie care ajută la schimbarea direcției către un nou concept și anume *învățarea independentă/autonomă*. Acest termen este pe larg întrebuințat în cercurile ce vizează dezvoltarea educației adulților. După cum afirmă și cercetătoarea V.Goraș-Postică, competențele-cheie care ne ajută să obținem performanțe în diferite domenii sunt cele *„de învățare și autodezvoltare, inițiativă și creativitate, gândire critică, rezolvarea de probleme, autoîncrederea în condiții de incertitudine, gândire și acțiune”* [8, p.19] . Aceasta însă poate implica totodată și niște riscuri sau bariere pentru că, așa precum există și alte probleme în viața de zi cu zi, unii educați pot fi capabili sau mai puțin capabili în a face față tuturor provocărilor și în special celor ce țin de aspectul învățării autonome.

Procesul de învățare autonomă poate fi ghidat fie totalmente fie parțial, deci, fiecare trebuie să-și planifice propriul drum și să reflecteze asupra competențelor și cunoștințelor care vor duce la dezvoltarea personalității lui și anume :

- ce se dorește a dezvolta și perfecționa;
- care vor fi metodele și tehnicile la care va apela;
- materialul și conținutul acestuia;
- timpul acordat și frecvența acestuia;
- monitorizarea și autoevaluarea competențelor.

Dezvoltarea competențelor profesionale și personale scoate în valoare atât personalitatea noastră cât și comportamentul care este un factor important în societate. Formarea și dezvoltarea competenței lingvistice, care este abordată de către majoritatea cercetătorilor din domeniul științei și educației tinde a fi un atu al sec. XXI. Un mare ajutor în dezvoltarea și achiziționarea cunoștințelor lingvistice sunt documentele internaționale care reprezintă instrumentul de bază pe parcursul acestui proces de autoinstruire: **Cadrul European Comun de Referință** împreună cu **English Profile**, **Portofoliul European al Limbilor, Profilul European al Formării Profesorului de Limbi Moderne, PESSLM** și multe alte surse care ar ajuta la formarea noastră continuă și permite realizarea obiectivelor propuse. Însă fără ghidarea unui specialist în domeniu

(profesorul) totul poate deveni puțin mai complicat, pentru că așa precum afirmă și D.Patrașcu, anume cadrul didactic este cel care deține competențe specifice ce sunt indispensabile în procesul de instruire: **1) competența științifică, 2) competența psihosocială, 3) competența managerială** și **4) competența psihopedagogică** [5, p.73]. Cercetătoarea S.Focșa-Semionov statuează trei aspecte importante pentru rolul profesorului în îmbunătățirea învățării autonome și anume [2, p.21]:

- crearea mediului de învățare;
- stabilirea relațiilor dintre cadrul didactic și student;
- predarea și modelarea deprinderilor/abilităților caracteristice învățării independente.

Îndatorirea fundamentală a instituțiilor de învățământ și a cadrului didactic constă în crearea condițiilor optime pentru valorificarea potențialului psihologic al fiecărui educat. Atunci când comunicăm cuiva ceva, indiferent de domeniu, fie el unul social sau profesional, formal sau informal, este foarte important ca persoana căreia i se vorbește să se simtă confortabil și ascultată. Lipsa atenției din partea profesorului și lipsa materialelor didactice poate fi un impediment în calea dezvoltării unui educat indepndent. Ambianța în care are loc procesul de învățare independentă joacă un rol foarte important. Starea fizică și psihosocială trebuie să fie în echilibru cu atmosfera în care are loc procesul instructiv-educativ. Relația cadru didactic-student reprezintă un auxiliar în acest proces. Personalizarea unei atitudini față de fiecare educabil, o relație deschisă și armonioasă asigură într-o măsură foarte mare experiența de studiere autonomă, sporește nivelul de autoconștientizare.

Învățarea autonomă reprezintă o posibilitate a dezvoltării profesionale chiar și a profesorului, iar aceasta ajută la creșterea performanței sale proprii domeniului de activitate. Realizarea fiecărui scop propus ne definește ca personalitate. Motivarea profesională este cheia succesului garantat. Autorul Jeremy Harmer distinge două tipuri de motivație: ***motivația intrisecă și motivația extrinsecă*** [3,p. 90]. Motivarea *extrinsecă* este focusată pe nevoile și dorințele noastre externe precum sunt: necesitatea de a călători și a comunica, necesitatea dezvoltării cunoștințelor enciclopedice, ajută la extinderea orizonturilor (generale/culturale), ajută la dezvoltarea performanței academice, necesitatea unei cooperări profesionale, ne ajută să dezvoltăm o atitudine pozitivă vis-a-vis de procesul de instruire, și nu în ultimul rând oportunitatea găsirii unui job bine plătit în străinătate. Al doilea tip de motivație, cea *intrisecă,* este descrisă ca fiind „o pasiunea pentru procesul de învățare” și o „competență în a face față provăcărilor sarcinilor de lucru” (Oxford 2013). Educații care tind spre reușită academică și performanță profesională se încadrează perfect în sensul pe care îl descrie acestă motivație. La fel, autorul J. Harmer ne deschide o altă paranteză și ne vorbește de ***motivația instrumentală,*** cea pe care o posedă un student pentru că aceasta oferă un avantaj instrumental și anume cel de a primi un job mai bun sau posibilitatea de a locui undeva în străinătate. ***Motivația integrativă,*** la rândul ei, ne încurajează să studiem limba și cultura poporului spre care tindem a ne integra, încercăm să avem aceleași calități pe care le posedă societatea în care am dori să trăim și să ne dezvoltăm [ibidem, p.90]. Mulți tineri nu reușesc să înțeleagă importanța învățării unei limbi străine. Aceast lucru se poate întâmpla din mai multe motive și anume: numărul mare de studenți în grupe, studierea unei limbi străine din obligațiune față de cineva, experiență anterioară negativă care a eșuat din careva motive, influența sau atitudinea pe care o are propria familie sau prietenii. Dacă studierea unei limbi străine este văzută ca o competență importantă de dezvoltat, care va ajuta ulterior la dezvoltarea propriei persoane, atunci cu siguranță educatul va reuși să depășească orice prejudecăți și va afecta în mod pozitiv asupra dezvoltării personalității lui. Însă totul se întâmplă datorită cuiva sau datorită a ceva, întotdeauna există un motiv sau cauză forte care ne îndeamnă să continuăm, să demonstrăm că noi suntem în stare și că putem reuși.

A. Carnagie, citat de autorul I.O. Pânișoară, ne convinge de importanța lucrului în echipă afirmând: „Nimeni nu va putea fi un mare lider, dacă va face totul de unul singur sau dacă își va asuma întregul succes” [7, p.176]. Pentru el această *coeziune* între indivizi duce la sporirea și

creșterea motivației de a reuși, de a crește în domeniul profesional. Și cu siguranță, promovarea lucrului în echipă, cooperarea între educați duce la stimularea și cointeresarea de noi aspirații, noi atitudini. Astfel procesul de instruire devine mai incitant, căutând metode inovative care să satisfacă curiozitatea către ceva nou și inedit. Motivarea studentului de a lucra independent pentru a putea escalada pasivitatea și nesiguranța personală duce la trezirea unui interes față de succesul propriu, față de noile viziuni asupra a ceea ce ne înconjoară, oportunități pe care n-i le oferă o societate competitivă în vederea dezvoltării personalității noastre. Lumea modernă este angajată în pregătirea tinerilor care sunt autonomi, tineri care își folosesc creativitatea, abilitatea de a rezolva problemele din viața reală pentru a provoca noi viziuni și aptitudini pragmatice asupra problemelor sociale.

Conform cercetătorilor D. Patrașcu, L. Spinei, T. Braileanu et.al., motivarea poate fi la nivel:

- ✓ *individual*, profesorul încearcă să pătrundă esența a ceea ce face și place studentului. Odată ce depistăm motivațiile, atunci transmiterea informațiilor este mai ușoară, iar interesul profesorului față de persoana educatului devine importantă pentru acesta.
- ✓ *colectiv* – cu ajutorul feed-backului și a diferitor forme de chestionare și interviuri, cadrul didactic știe care sunt nevoile grupului, ce interese și scopuri au studenții.
- ✓ *de variații metodologice* – în dependență de interesele studenților, profesorul caută să satisfacă necesitățile acestora cu ajutorul tehnologiilor și inovațiilor care trezesc curiozitate, creativitate și dezvoltarea instruirii autonome [6, p. 21].

Competențele-cheie, prevăzute de Cadrul European comun, cuprind trei aspecte ale vieții care se dezvoltă și se învață pe parcursul întregii vieți [8, apud. p.21]:

- ➢ Împlinirea personală și dezvoltarea de-a lungul vieții (capital cultural): competențele-cheie trebuie să dea posibilitatea oamenilor să urmeze obiectivele individuale, conduși de interesele și aspirațiile personale, de dorința de a continua învățarea pe tot parcursul vieții;
- ➢ Cetățenia activă și incluziunea (capital social): competențele-cheie trebuie să le permită indivizilor să participe în societate în calitate de cetățeni activi;
- ➢ Angajarea într-un loc de muncă (capital uman): capacitatea fiecărei persoane de a obține o slujbă decentă pe piața forței de muncă.

Conștiința educabilului competent, profesionist și independent va cere întotdeauna o autoeducație continuă. În continuare, S. Focșa ne ajută să diferențiem profilul studentului care este dependent de învățarea academică și studentul independent [5, p.28]:

Studentul dependent	Studentul independent
Mizează mult pe sprijinul profesorului Nu poate lua decizii despre propria învățare Nu-și cunoaște punctele tari și slabe Gândește că profesorul este cel responsabil de procesul lui de învățare Nu poate stabili conexiuni între cunoștințele academice și viața reală Este motivat doar de note și recompense Nu poate reflecta asupra propriei învățări	Își cunoaște propriul stil de învățare Este sigur de sine Poate lua decizii argumentate despre propria învățare Își cunoaște propriile puncte tari și slabe Își asumă responsabilitîți pentru propria învățare Planifică și stabilește scopuri/obiective Face conexiuni între cunoștințele auditoriale și „lumea reală” Este motivat de progresele realizate în studiu/învățare Reflectă asupra procesului de învățare și asupra performanțelor realizate.

După cum putem observa, independența se formează pe parcursul procesului de instruire și continuă pe tot parcursul vieții. O educație permanentă permite performanța progreselor

noastre, permite dezvoltarea unei societăți „calitative”. Evoluția dezvoltării autonome crește odată cu

Sorin Cristea sesizează competențele-cheie care ajută la dezvoltarea educației permanente și anume: a) competența învățării inovatoare; b) competența învățării anticipativă și c) competența învățării productive [1, p.55]. Evoluția dezvoltării cunoașterii depinde de practica și experiența pe care o acumulăm. După teza piagetiană, această dezvoltare se poate produce dacă facem schimb de vorbire, de păreri, idei și cooperare. Dezbaterile și viziunile diferite între educabili, face ca procesul de învățare să se extindă pe arii multilaterale, iar aceasta duce la curiozitate care poate fi satisfăcută doar cu ajutorul dorinței permanente de a căuta și descoperi ceva nou, folosind diferite tehnici empirice. A. Giordan (1989) afirmă că la baza procesului de acumulare a cunoștințelor este modelul învățării alosterice. Acest model vine să pună accent pe „trecerea prin noi” a cunoștințelor și a materialului studiat, pe interiorizarea lui [4, apud.p.27]. Metacogniția (termen creat de psihologul F.H. Flavell) este vitală în procesul de monitorizare a cunoștințelor pentru că doar cunoscând sistemul propriu de gândire, noi vom reuși să autodezvoltăm și autoperfecționăm cognițiile noastre. Fiecare experiență și reflecție asupra acesteia contribuie la construirea sistemului propriu de dezvoltare a cunoștințelor prin învățare autonomă. Monitorizarea permanentă și înregistrarea rezultatelor obținute ajută la performanța procesului de învățare. Scalele care ne ajută la autoevaluarea cunoștințelor diferă în dependență de nevoile, preferințele și aspirațiile fiecăruia. Un lucru foarte important pentru educați care necesită o deosebită atenție ar fi calitatea și nu cantitatea lucrurilor sudiate. Timpul ne presează, dorința de a cunoaște și a descoperi ceva nou face ca scopurile pe care le-am notat undeva în caietel să nu fie realizate în timpul stabilit de noi. Taxonomia lui Bloom este asociată cu gândirea critică. Chiar dacă noi deținem niște cunoștințe, înțelegem lucrurile pe care apoi noi încercăm să le aplicăm, nu întotdeauna avem success. Această gândire critică ne ajută să ne autochestionăm în ceea ce se întâmplă pentru ca mai apoi să aflăm care sunt părerile noastre asupra ceea ce am studiat și la ce nivel suntem. O implicare personală și certă, planificarea a tot ce dorim să dezvoltăm și ierarhizarea lor în dependență de importanța lor întotdeauna va da un rezultat maxim și eficient. Motivația, aptitudinea, competențele generale și respectarea unor principii didactice sunt responsabile de dezvoltarea personalității umane și a succesului. O analiză a abilităților și rezultatelor obținute în urma activițăților independente prelungește procesul instructiv-educativ pe tot parcursul vieții în vederea dezvoltării personale dar și profesionale, ajută la crearea unei personalități capabile să facă față tuturor situațiilor neprevăzute și să fie capabil să răspundă provocărilor ce țin de domeniul social și profesional.

Bibliografie:

1. Cristea S. *Competențele-cheie și educația permanentă*. În: *Didactica Pro.* Nr.3(67), 2011
2. Focșa-Semionov S. *Învățarea academică independentă și autoreglată*. Chișinău: CEP USM, 2009, 286 p.
3. Harmer J. *The practice of English Language Teaching.* England: Pearson Education, 2015, 446 p
4. Mușata-Dacia B. *Instruirea interactivă.* Iași:Polirom, 2013, 470p.
5. Patrașcu D., Rotaru T. *Cultura managerială a profesorului: Teorie și metode logice*. Chișinău: UPS„Ion Creangă”. 2006, 296 p.
6. Patrașcu D.,Spinei L. et.al. *Manual: formarea profesorilor. Proiectul Tacis ”Reforma Sistemului de Învățământ și Instruire Profesională din Moldova*. Proiect Nr. 97-0454, 105 p.
7. Pânișoară G., Pânișoară I.O. *Motivarea Eficientă.* Iași: Polirom, 2005, 295p.
8. Sclifos L., Goraș-Postică V. et.al. *O competență-cheie: a învăța să înveți*. Chișinău: PRO DIDACTICA, 2010